

Anaphylaxiás shock (okok, formák, tünetek, ellátás)

Sokk: az az állapot, amikor a vérkeringés hirtelen súlyosan elégtelenné válik, az életfontosságú szervekbe nem jut elég oxigén és káros anyagcseretermékek szaporodnak fel a szervezetben, potenciálisan életveszélyes állapot.

A sokk formái:

- **hypovolémiás sokk:** vérzés, plazmavesztés (például a bőr kiterjedt égési sérülése) és folyadékvesztés (például hányás, izzadás, folyadék csökkent bevitele) esetén
- **kardiogén sokk:** károsodott szívfunkciók miatt kialakuló szisztémás pangás okozza
- **neurogén sokk:** gerincvelői érzéstelenítés esetén szisztémás vasodilatatio jön létre
- **szeptikus-toxikus sokk:** bakteriális fertőzések során felszabaduló toxinok miatt
- **anafilaxiás sokk:** súlyos allergiás immunreakció miatt
- **endokrin sokk:** hypo- és hyperglikémia, hyperthyroidosis
- **traumás sokk:** a szervezetet ért valamilyen külső károsító tényező, trauma okozza ¹

Anaphylaxiás schokk kiváltó okai:

A legtipikusabb kiváltó allergének közé soroljuk a **darazsak**, a **méhek** és a **lódarazsak** mérgét. A teljesség igénye nélkül további gyakori allergének a **fájdalomcsillapítók**, az **antibiotikumok** és röntgenhez szükséges **kontrasztanyagok**, illetve az **érzéstelenítők** is válhatnak ki ilyen súlyos reakciót, de a **mogyoróra**, **halra**, **kagylófélékre**, **zellerre** és **szójjára** allergiás személyek is nagyobb veszélynek vannak kitéve.

Anaphylaxiás shock tünetei:

Néhány perccel az allergénnel való találkozást követően alakulnak ki a tünetek, melyek sokrétűek:

- Kaparó torok, gombócérzés
- Köhögés
- Behatárolhatatlan félelemérzet
- A bőr kiterjedt vörösödése
- Hólyagok a bőrön
- Duzzanatok a bőrön
- Hasi görcsök
- Viszketés az intim területeken
- A száj, a kezek és a fej viszketése
- Vérnyomásesés
- Ájulás és gyengeség
- A légutak beszűkülése következtében jelentkező **légszomj**
- **Szopora szívverés**
- **Hideg bőr**
- **Vérnyomásesés**
- **Szívritmus zavarok**
- **eszméletvesztés, a keringés összeomlása és a légzés leállása is bekövetkezhet**

1: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Sokk>

2: <https://benu.hu/cikk/az-anafilaxis-sokk-es-tunetei>

3: <https://www.allergiakozpont.hu/hirek/on-tudja-mit-tegyen-anafilaxias-sokk-eseten>

4: <https://www.omszorvosszakma.hu/wp-content/uploads/2019/07/A-heveny-tu%CC%81le%CC%81r%CC%81keny%CC%81gi-reakcio%CC%81-anaphylaxia-prehospita%CC%81lis-ella%CC%81ta%CC%81sa.pdf>

Anaphlaxiás szock stádiumai:

1. stádium

Az érintettnél enyhe panaszok jelentkeznek, melyek szédüléssel és fejfájással társulnak. Az olyan bőrreakciók megjelenése is gyakori, mint a viszketés, a kivörösödött és meleg bőr, a csalánkiütés. Ez az állapot még nem életveszélyes, azonban kezelést igényel, ugyanis bármikor súlyosbodhatnak a panaszok.

2. stádium

Ebben a stádiumban szintén jelentkeznek az előbb említett tünetek, de továbbá olyan panaszok is megjelennek, mint a légszomj, vérnyomáscsökkenés és a szapora szívverés. Az émelygés, hányás és szédülés is viszonylag gyakori jelenség.

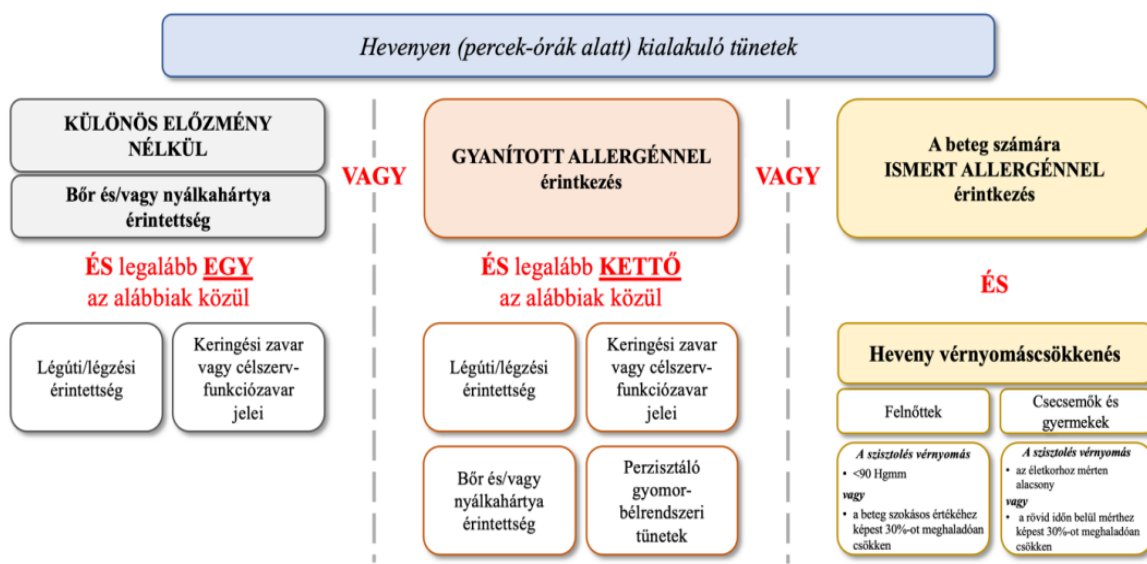
3. stádium

Az első és második stádium tüneteinek kívül – melyek fokozódnak – rekedtség, álmoság és félelem is jelentkezik, illetve Quincke-ödéma is keletkezhet, mely a gége súlyos duzzanatát jelenti.

4. stádium

A sokk tetőpontján bekövetkezik a légzés, a szív és a keringés leállása. Az érintettek már nem tudják tartani a vizeletet és a székletet. ²

A heveny túlérzékenységi reakció (anaphylaxia) diagnosztikus kritériumai

1: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Sokk>

2: <https://benu.hu/cikk/az-anafilaxis-sokk-es-tunetei>

3: <https://www.allergiakozypon.hu/hirek/on-tudja-mit-tegyen-anafilaxias-sokk-eseten>

4: <https://www.omszorvosszakma.hu/wp-content/uploads/2019/07/A-heveny-tu%CC%81le%CC%81r%CC%81kenyse%CC%81gi-reakcio%CC%81-anaphylaxia-prehospita%CC%81lis-ella%CC%81ta%CC%81sa.pdf>

Anaphylaxiás shock ellátása:

1. **Mentőszolgálat értesítése, ABC (légutak átjárhatósága, légzés, keringés vizsgálata)**
2. (EpiPen autoinjektor használata, amennyiben elérhető)
3. **Pozícionálás:**
 - dominálónan légzési elégtelenség tünetei esetén: félülő/ülő helyzet
 - vérnyomásesés: lapos fektetés, esetleg megemelt alsó végtagok
 - egyidejű légzési elégtelenség/hányás tünetei mellett: enyhén megemelt felsőtest és megemelt alsó végtagok
 - várandósságban: fordítsuk a beteget a bal oldalára
4. **Súlyos anaphylaxiában a beteg felültetése vagy felállítása a keringés összeomlását okozhatja!**
5. Az anaphylaxiát okozó ágens eltávolítása: pl. rovarfullánkot távolítsuk el.
6. Amíg megérkezik a segítség, maradjunk a beteg mellett, de ne itassuk, vagy kínáljuk semmivel. **Ne adjunk neki kalciumot** sem, nem fog segíteni a duzzanat, viszketés csillapításában.
7. Ha az állapota megengedi, kérdezzük meg, van-e ismert allergiája valamilyen ételre, vagy gyógyszerre
8. **Keringésleállás esetén kezdjük azonnal újraélesztést a vonatkozó protokollnak megfelelően!!!** ^{3, 4}

EpiPen autoinjektor:

Anaphylaxiás shock esetén, ismert vagy ismeretlen allergén hatására fellépő sürgősségi kezelésére alkalmazható, súlyos allergiás reakció esetén nincs ellenjavallata!

A gyógyszert mélyen az izomba adjuk, melyre a legjobb hely a **comb középső harmadának elülső-oldalsó része**, mely közben 90°-os szögben szükséges tartani az EpiPent.

A beadás pillanatában kattánó hangot lehet hallani, ezt követően a tűt 10 mp-ig még a combban szükséges hagyni!

1: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Sokk>

2. <https://benu.hu/cikk/az-anafilaxis-sokk-es-tunetei>

3: <https://www.allergiakozpont.hu/hirek/on-tudja-mit-tegyen-anafilaxias-sokk-eseten>

4: <https://www.omszorvosszakma.hu/wp-content/uploads/2019/07/A-heveny-tuCC%81eCC%81rzeCC%81kenyseCC%81gi-reakcioCC%81-anaphylaxia-prehospitaCC%81lis-ellaCC%81taCC%81sa.pdf>